

Stärkt skydd av sjukpenninggrundande inkomst för
studerande

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Författningsförslag	4
	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	4
3	Gällande regelverk	5
3.1	Regler i socialförsäkringsbalken	5
3.1.1	Sjukpenninggrundande inkomst	5
3.1.2	SGI-skydd	5
3.2	Regler om studiestöd	5
3.2.1	Studiehjälp	6
3.2.2	Studiemedel	6
3.2.3	Studiestöd under sjukdom	6
4	Tidigare presenterade förslag	8
4.1	Den studiesociala kommittén	8
4.2	Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen	8
5	Arbetsgruppens förslag	9
5.1	Stärkt SGI-skydd vid studier	9
5.1.1	Dagens SGI-skydd omfattar endast studerande med studiestöd	9
5.1.2	SGI-skyddet bör gälla även om studier bedrivits utan studiestöd	10
5.1.3	Hur ska rätten till SGI-skydd styrkas?	10
5.2	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	11
6	Konsekvensbeskrivning	12
6.1	De studerande	12
6.2	Myndigheter	12
6.2.1	Försäkringskassan	12
6.2.2	Centrala studiestödsnämnden	12
6.2.3	Allmänna förvaltningsdomstolar	12
6.2.4	Kommuner	13
6.3	Försäkringskostnader	13
6.4	Jämställdheten	13
7	Författningskommentar	14
	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	14

1 Sammanfattning

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2017, utgiftsområde 10, Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning, avsnitt 3.5.4 att det är ett prioriterat arbete för regeringen att stärka studerandes skydd vid sjukdom. En arbetsgrupp inom Socialdepartementet har som en del av detta arbete utarbetat denna promemoria med förslag som syftar till att stärka skyddet av sjukpenninggrundande inkomst, förkortad SGI, för studerande.

Förslaget som lämnas i denna promemoria innebär att nuvarande SGI-skydd utvidgas till att även omfatta de studerande som inte uppbär studiemedel. Detta under förutsättning att studierna bedrivs på eftergymnasial nivå. Från och med det andra kalenderhalvåret det år den försäkrade fyller 20 år gäller det även för studier på grundläggande eller gymnasial nivå.

2 Författningsförslag

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 26 kap. 11 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 kap. 11 §

SGI-skydd gäller under tid då den försäkrade bedriver studier, för vilka han eller hon uppbär studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395). *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om vilka studier som medför att skyddet är tillämpligt.*

SGI-skydd gäller under tid då den försäkrade bedriver studier, för vilka han eller hon uppbär studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395). *SGI-skydd gäller även under tid då den försäkrade utan att uppbära studiestöd, bedriver studier på minst halvtid för vilka studiemedel får lämnas enligt studiestödslagen under förutsättning att studierna bedrivs på eftergymnasial nivå eller bedrivs från och med det andra kalenderhalvåret det år den försäkrade fyller 20 år.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om vilka studier som medför att skyddet är tillämpligt.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för tid före ikraftträdandet.

3 Gällande regelverk

3.1 Regler i socialförsäkringsbalken

3.1.1 Sjukpenninggrundande inkomst

Den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete antingen som arbetstagare i allmän eller enskild tjänst eller på annan grund utgör den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst, förkortad SGI. Detta framgår av 25 kap. 2 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB. För att få sjukpenning, föräldrapenning utöver garantinivån och ett flertal andra socialförsäkringsförmåner krävs att den försäkrade har kvalificerat sig för en SGI.

SGI bestäms vanligtvis för en försäkrad i samband med att han eller hon begär att få en förmån som beräknas på grundval av SGI (26 kap. 2 § SFB).

3.1.2 SGI-skydd

Grundregeln för att en person ska ha en SGI är att han eller hon har en inkomst av förvärvsarbete. Om förvärvsarbetet avslutas upphör även SGI:n. Det finns dock en efterskyddstid på tre månader (26 kap. 18 § SFB).

Det är också möjligt att behålla SGI:n när den försäkrade avbryter eller inskränker sitt förvärvsarbete av något skäl som anges i 26 kap. 11-18 a §§ SFB (SGI-skyddad tid). En omständighet som ger rätt till SGI-skydd är att den försäkrade studerar med studiestöd. För att skydda sin SGI måste den försäkrade ha uppfyllt villkoren för SGI-skydd under hela perioden sedan den försäkrade utförde det arbete som SGI:n har grundats på.

SGI:n skyddas således om den försäkrade studerar och får studiestöd. Under studier är SGI:n vilande och den försäkrade kan inte få någon sjukpenning grundad på den vilande SGI:n förrän studierna har avslutats. En studerande kan dock vid sjukdom under studietiden få sjukpenning baserad på sådant arbete som sker vid sidan av studierna, s.k. studietids-SGI (26 kap. 19 § SFB). Särskilda regler gäller för den som bedriver studier inom sitt eget yrkesområde. I sådana fall är den studerandes SGI skyddad även om den studerande inte fått studiestöd. SGI-skydd gäller även för den som uppbär bidrag för kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå samt för den som får studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd (2 § förordningen [2000:1418] om tillämpningen av vissa skyddsbestämmelser för sjukpenninggrundande inkomst).

3.2 Regler om studiestöd

Bestämmelserna som reglerar rätten till studiestöd återfinns i studiestödslagen (1999:1395) och i studiestödsförordningen (2000:655) samt i föreskrifter som har meddelats av Centrala

studiestödsnämnden (förkortad CSN). Med studiestöd enligt dessa regelverk avses studiehjälp och studiemedel. Stöden administreras av CSN.

3.2.1 Studiehjälp

Studiehjälp som består av studiebidrag, inackorderingstillägg och extra tillägg, är bidrag som främst lämnas till heltidsstuderande i gymnasieskolan. Studiehjälp får lämnas längst till och med det första kalenderhalvåret det år den studerande fyller 20 år. Stödet kan lämnas för studier på gymnasial nivå i kommunal och fristående gymnasieskola, folkhögskola, kommunal vuxenutbildning (komvux) samt till vissa andra skolor och utbildningar (2 kap. 1-3 och 5 §§ studiestödslagen, 2 kap. 1 § studiestödsförordningen och bilagan till studiestödsförordningen).

3.2.2 Studiemedel

Studiemedel består av studiebidrag och studielån och får lämnas till studerande på eftergymnasial nivå och till vuxna studerande på grundläggande och gymnasial nivå. Studerande på grundläggande och gymnasial nivå kan få studiemedel fr.o.m. det andra kalenderhalvåret det år de fyller 20 år. Det finns ingen nedre åldersgräns för studiemedel för studerande på eftergymnasial nivå. Studiemedel kan lämnas för studier vid exempelvis statliga universitet och högskolor, komvux och folkhögskolor (3 kap. 1, 2 och 9 §§ studiestödslagen, 3 kap. 1 § studiestödsförordningen och bilagan till studiestödsförordningen).

Det är möjligt att få studiemedel till och med det kalenderår då den studerande fyller 56 år. Den studerande måste även studera på minst halvtid för att vara berättigad till studiemedel (3 kap. 5 och 9 §§ studiestödslagen).

Studiemedel kan lämnas under olika lång tid beroende på utbildningsnivån och den studerandes utbildningsbakgrund. Exempelvis kan studerande på gymnasial nivå få studiemedel i högst 80 veckor om de har en gymnasieutbildning eller motsvarande sedan tidigare. För studier på eftergymnasial nivå kan studiemedel lämnas i högst 240 veckor. Utöver dessa tidsgränser kan studiemedel bara lämnas om det finns särskilda eller synnerliga skäl (3 kap. 8 § studiestödslagen).

Den som har haft studiemedel måste uppvisa tillräckliga studieresultat för att kunna beviljas nya studiemedel. Det finns dock vissa undantag när studiemedel får lämnas även utan prövning av studieresultat. Detta gäller exempelvis om det är fråga om äldre studieresultat. För att anses ha bedrivit studier i normal takt vid studier på högskolenivå ska den studerande ha klarat av 62,5 procent av sitt studieåtagande under de första 40 veckorna med studiemedel för heltidsstudier. Efter dessa 40 veckor höjs kravet till 75 procent av studieåtagandet för studier som bedrivs med studiemedel (3 kap. 7 § studiestödslagen och 3 kap. 5 § studiestödsförordningen).

Den studerande får ha inkomster upp till ett visst belopp under ett kalenderhalvår utan att studiemedlen minskas, det s.k. fribeloppet. Rätten till studiemedel kan begränsas om personen inte fullgjort tidigare återbetalningsskyldighet av obetalda studieskulder (3 kap. 16 och 26 §§ studiestödslagen).

3.2.3 Studiestöd under sjukdom

Det finns olika ersättningar som kan vara aktuella för en studerande som blir sjuk. En studerande kan ha rätt till sjukpenning om han eller hon avbryter studierna. En förutsättning för detta är dock att den studerande har en SGI som han eller hon skyddat under hela studietiden.

Eftersom relativt många studerande inte har haft någon förvärvsinkomst innan de börjar studera och därmed saknar möjlighet att få sjukpenning, finns ett särskilt försäkringsskydd inbyggt i studiemedelssystemet.

Studiemedel under sjukdom är främst avsett att ges till dem som har för avsikt att återuppta studierna så snart de blir friska. Det särskilda försäkringsskyddet innebär att en studerande har rätt att behålla sina studiemedel vid sjukdom, trots att han eller hon inte studerar. För att få behålla studiemedlen krävs bl.a. att den studerande är helt oförmögen att studera på grund av sjukdom. Dessutom kan en eventuell lånedel skrivas av för tiden efter 30 dagars sjukdom.

Den tid som en studerande har rätt till studiemedel under sjukdom räknas inte in i det totala antalet veckor som han eller hon har haft studiemedel och heller inte i kommande prövningar av studieresultat (3 kap. 24 § och 4 kap. 23 § studiestödslagen, 3 kap. 26 § och 4 kap. 10 § studiestödsförordningen samt CSN:s föreskrifter och allmänna råd [CSNFS 2001:1] om beviljning av studiemedel). Från och med den 1 juli 2018 blir det möjligt för en studerande som är till hälften oförmögen att bedriva sina heltidsstudier att vara sjukskriven på halvtid. En förutsättning är då att det rör sig om ett sådant medicinskt väldokumenterat sjukdomstillstånd som motsvarar villkoren för särskilt högriskskydd enligt 13 § första stycket 2 lagen (1991:1047) om sjuklön.

4 Tidigare presenterade förslag

4.1 Den studiesociala kommittén

I betänkandet Stärkt stöd för studier - tryggt, enkelt och flexibelt (SOU 2009:28) ansåg den studiesociala kommittén att de utbildningspolitiska målen motverkas av att SGI-rätten är så hårt kopplad till mottagandet av studiemedel, när det egentligen är studierna i sig som är skyddsvärda (SOU 2009:28 s. 461). Att SGI-skyddet är kopplat till studiemedel och inte bara till studier ansåg kommittén missgynna de som studerar utan studiemedel och motverka ett flexibelt användande av studiemedlet. Kommittén ansåg även att det kan uppmuntra till att ta ut studiemedel trots att den studerande inte önskar eller har behov av det. Vidare beskrevs reglerna som svåra att förstå för de studerande (SOU 2009:28 s. 449).

Kommittén menade dock att det fanns faktorer som talade emot att ge SGI-skydd till alla som studerar. I utredningen lyftes att omfattningen på SGI-skyddet då ökar ytterligare, både när det gäller antalet personer och hur länge varje person är skyddad. Vidare lyftes att kopplingen mellan arbete och utbetald sjukpenning skulle bli ännu svagare samt att systemets försäkringsmässighet skulle minska (SOU 2009:28 s. 449).

Kommittén bedömde därmed att en medelväg skulle vara en lämplig tillfällig lösning på SGI-skyddet, i avvaktan på ett införande av en beräkning av SGI utifrån historiska inkomster. I sitt förslag bedömde kommittén att det var lämpligt att ha kvar studiemedelmottagande som ett grundläggande krav för SGI-skydd men att det skulle bli möjligt att göra undantag vid kortare avbrott i studiemedelstagandet. Den tidsgräns som föreslogs var 4,5 månader vilket motsvarar en termin men att tiden då studier bedrivs utan studiemedel borde kunna vara en sammanhängande period eller fördelad över flera år förutsatt att det rör sig om samma utbildning (SOU 2009:28 s. 449 f.).

4.2 Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen

Utredningen föreslog i sitt betänkande Mer trygghet och bättre försäkring (SOU 2015:21) att nuvarande system med SGI baserad på framtida inkomster skulle bytas ut mot ett system byggt på ersättningsgrundande inkomster (EGI). Utredningen ansåg att tid med studier skulle kunna vara överhoppningsbar när historiska inkomster beräknades. I betänkandet förs inga resonemang om vilken typ av studier som skulle föranleda att studietiden uteslöts vid beräkningen av historisk inkomst.

5 Arbetsgruppens förslag

5.1 Stärkt SGI-skydd vid studier

Arbetsgruppens förslag: SGI-skydd ska även gälla under tid då den försäkrade utan att uppbära studiestöd, bedriver studier på minst halvtid för vilka studiemedel får lämnas enligt studiestödslagen (1999:1395) under förutsättning att studierna bedrivs på eftergymnasial nivå eller bedrivs från och med det andra kalenderhalvåret det år den försäkrade fyller 20 år.

Skälen för arbetsgruppens förslag:

5.1.1 Dagens SGI-skydd omfattar endast studerande med studiestöd

Den bärande principen i sjukförsäkringen och föräldraförsäkringen och ett antal andra socialförsäkringar är att de ska kompensera för den inkomstförlust som en försäkrad drabbas av när han eller hon måste avstå från förvärvsarbete.

Under tid då en försäkrad studerar är dennes SGI skyddad till följd av studier under förutsättning att den studerande får studiestöd. Studerande som helt eller delvis finansierar sina studier på andra sätt än genom mottagande av studiestöd har inte rätt till SGI-skydd till följd av studier.

Dagens regelverk gynnar således studerande som uppbär studiemedel framför de studerande som helt och hållet finansierar sina studier med egna medel alternativt inte önskar få studiemedel för hela studieperioden. Det kan finnas flera anledningar för studerande att välja att studera utan studiemedel. En av anledningarna är tidsgränserna för hur många veckor som studiemedel kan lämnas för (se avsnitt 3.2).

Kravet på studiestöd för SGI-skydd i kombination med att studiemedelsmottagandet är inkomstprövat innebär även att en studerande som blir återbetalningsskyldig för studiemedel på grund av för hög inkomst också förlorar sitt SGI-skydd. Detta kan vara problematiskt för den studerande vars inkomster under ett kalenderhalvår blir högre än beräknat, exempelvis om den studerande blir uppsagd från sin anställning under tjänstledighet för studier och får ett avgångsvederlag eller inestående semester utbetald och det belopp som den studerande får är så högt att rätt till studiemedel inte längre finns. Högsta förvaltningsdomstolen har t.ex. i HFD 2015 ref. 67 funnit att SGI-skydd inte gäller för den tid som studiemedel har återkrävts för.

En studerande som på grund av olika individuella orsaker inte kan få studiemedel, exempelvis till följd av för hög ålder eller tidigare bristande studieresultat, omfattas inte heller av SGI-skyddet. Det faktum att äldre personer inte omfattas av SGI-skyddsreglerna kan motverka möjligheten till ett livslångt lärande och ett längre deltagande i arbetslivet.

Dagens regler om SGI-skydd i socialförsäkringsbalken motverkar även ett flexibelt användande av studiemedel och riskerar att uppmuntra studerande till att studera med studiemedel trots att de inte anser sig ha behov av det.

5.1.2 SGI-skyddet bör gälla även om studier bedrivits utan studiestöd

I syfte att komma till rätta med bristerna i dagens regler föreslår arbetsgruppen att SGI-skydd under studier även ska kopplas till studierna i sig och inte enbart till studiestödmottagandet. I och med förslaget har de studerande som uppbär studiestöd i form av studiehjälp eller studiemedel fortsatt SGI-skydd. SGI-skydd kommer även att ges för eftergymnasiala studier för vilka studiemedel får lämnas samt för studier på grund nivå eller gymnasial nivå eller motsvarande utbildning i t.ex. folkhögskola för de studerande som på grund av sin ålder inte är berättigade till studiehjälp.

Studiehjälp kan idag lämnas för studier på gymnasial nivå fram till och med det första kalenderhalvåret det år den försäkrade fyller 20 år (2 kap. 3 § studiestödslagen). Från och med det andra kalenderhalvåret det år den studerande fyller 20 år kan studiemedel lämnas för studier på gymnasial nivå (3 kap. 2 § studiestödslagen).

För studerande i gymnasieskolan eller för t.ex. studerande på motsvarande utbildning i folkhögskola innebär förslaget ingen förändring, d.v.s. för att skydda sin SGI behöver dessa personer uppbära studiehjälp.

Från och med det andra kalenderhalvåret det år den försäkrade fyller 20 år kan studiemedel lämnas för studier på grundläggande och gymnasial nivå eller för t.ex. motsvarande utbildning i folkhögskola. För dessa personer innebär förslaget att de ges SGI-skydd oavsett om de uppbär studiemedel eller inte, dock under förutsättning att de studerar på en studiestödsberättigande utbildning på minst halvtid.

Arbetsgruppen har gjort bedömningen att det inte finns skäl att utvidga skyddet för den grupp som enbart är berättigad till studiehjälp. Detta eftersom det saknas incitament att studera utan studiehjälp och den som bedriver studier och uppbär studiehjälp regelmässigt också berättigas till SGI-skydd.

För att få SGI-skydd krävs att den aktuella utbildningen som den studerande studerar på är en sådan utbildning som studiestöd generellt kan lämnas för enligt gällande regelverk samt att studierna har bedrivits i en sådan omfattning som krävs för att studiestöd hade kunnat beviljas.

Arbetsgruppens förslag innebär att även den som studerar och inte beviljats studiestöd till följd av att personen exempelvis har för hög ålder för att studiestöd ska kunna beviljas, har tidigare bristande studieresultat eller brister i återbetalning av tidigare lån eller på grund av andra individuella faktorer ska kunna omfattas av SGI-skyddet.

5.1.3 Hur ska rätten till SGI-skydd styrkas?

Försäkringskassan kommer även fortsättningsvis att ha tillgång till uppgifter om vilka studerande som får studiestöd. I och med förslaget att frångå den absoluta kopplingen till uppbärande av studiestöd måste det dock i vissa fall på annat sätt styrkas att en person har bedrivit studier på minst halvtid.

Arbetsgruppen anser att det bör ankomma på den studerande själv att kunna visa att studierna har bedrivits i enlighet med de här föreslagna reglerna för SGI-skydd. Vad gäller registrering och studieresultat finns det t.ex. möjligheter för högskolestuderande att själv ta fram ett utdrag ur det gemensamma studiedokumentationsregistret LADOK som de flesta högskolor använder sig av eller på annat sätt via utbildningsanordnaren styrka att studierna har bedrivits på minst halvtid.

Studiestöd får under vissa förutsättningar lämnas för utlandsstudier. SGI-skyddet bör därför även gälla för utlandsstudier för vilka studiestöd får lämnas. I princip är det redan en uppgift för Försäkringskassan att pröva om en försäkrad bedriver sådana studier, eftersom en person som studerar utomlands på en studiestödsberättigande utbildning ska anses vara

fortsatt bosatt i Sverige och kunna få bosättningsbaserade förmåner från Sverige (5 kap. 7 § SFB).

Försäkringskassan bör kunna samråda med CSN vid bedömningen av om en viss utbildning är studiemedelsberättigande. CSN kan därutöver naturligtvis också bistå med information till en person som inför sin studieplanering har frågor om en viss utbildning kan berättiga till studiemedel.

I och med att SGI-skyddet inte enbart villkoras till studiestödmottagande upphör även den begränsning av SGI-skyddet som följer av tidsgränserna i studiemedelssystemet. Det innebär att skyddstiderna visserligen kan bli längre än vad som gäller enligt dagens regler, men detta bör vägas mot förslaget alla fördelar. Motivet till att en upparbetad SGI ska vara skyddad under studier är att det uppmuntrar till ett livslångt lärande. Skyddstiderna gör det på så sätt möjligt att växla mellan arbete och studier utan att försäkringsskyddet försvinner. Det är därför sammanfattningsvis arbetsgruppens bedömning att studerande ska kunna få SGI-skydd vid studier oavsett hur den studerande väljer att finansiera sina studier.

5.2 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Arbetsgruppens förslag: Lagen ska träda i kraft den 1 juli 2018. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för tid före ikraftträdandet.

Skälen för arbetsgruppens förslag:

Arbetsgruppen anser att förslaget bör träda i kraft den 1 juli 2018. Det innebär att SGI-skyddet får betydelse för studier som bedrivs från och med höstterminen 2018.

SGI-skyddet bör även avse sådana studier som har påbörjats före ikraftträdandet under förutsättning att SGI:n har skyddats genom studiestödmottagande eller skyddats på annat sätt före ikraftträdandet. Arbetsgruppen anser att det inte bör vara möjligt att med stöd av förslaget få sin SGI skyddad för tid före ikraftträdandet, även om studier då har bedrivits vid en utbildning som varit studiemedelsberättigande.

6 Konsekvensbeskrivning

6.1 De studerande

Den direkta förändringen omfattar endast en mindre grupp av de studerande. Det är svårt att göra beräkningar men arbetsgruppens bedömning är att det på sikt är ca 7 000 studerande per år som skulle omfattas av SGI-skydd till följd av förslaget.

Det är dock viktigt att öka tryggheten för studerande som grupp. Ett SGI-skydd kan ha stor betydelse för om en person ska våga påbörja eller återuppta studier. Förslaget gör det möjligt för studerande som finansierar sina studier utan studiestöd att inte tappa sitt SGI-skydd.

Förslaget innebär också att även äldre förvärvsarbetande kan vidareutbilda sig utan att förlora sin SGI.

6.2 Myndigheter

6.2.1 Försäkringskassan

Det är arbetsgruppens bedömning att förslaget kommer att generera relativt få nya ärenden och att det inte medför behov av resurstillskott till Försäkringskassan. Eventuella förändringar av myndighetens kostnader bedöms rymmas inom befintliga anslagsramar.

6.2.2 Centrala studiestödsnämnden

Det borde oftast vara relativt oproblematiskt för Försäkringskassan att avgöra om studier vid en viss utbildning i Sverige ger rätt till studiemedel, utifrån de uppgifter som den studerande ska styrka. Försäkringskassan bör, vid mer komplicerade ärenden, kunna samråda med CSN när det gäller att avgöra om en viss utbildning är studiemedelsberättigande och har bedrivits på minst halvtid. CSN kommer även att i vissa fall behöva bistå med information till studerande om utbildningar som ger rätt till studiemedel. Det är arbetsgruppens bedömning att administrationskostnaderna för detta är marginella och att de därför bör rymmas inom befintliga anslagsramar.

6.2.3 Allmänna förvaltningsdomstolar

Förvaltningsdomstolarna bedöms endast marginellt påverkas av förslagen i denna promemoria.

6.2.4 Kommuner

Förslaget, som innebär att fler personer omfattas av SGI-skydd, kan komma att marginellt minska behovet av försörjningsstöd från kommunerna.

6.3 Försäkringskostnader

Det är mycket svårt att beräkna kostnaderna för ett förstärkt SGI-skydd för studerande. Detta beroende på att det i princip saknas uppgifter om samtliga relevanta faktorer för en sådan beräkning.

SGI fastställs normalt i samband med att en försäkrad ansöker om en förmån som grundas på SGI. Det finns således inga säkra uppgifter om vilka studerande som har en SGI som skulle kunna skyddas.

Vidare saknas uppgifter om antalet studerande som idag bedriver studier på minst halvtid, med eller utan studiestöd.

Slutligen ger inte SGI-skydd i sig upphov till några försäkringskostnader. Så blir endast fallet om den försäkrade efter avslutade eller avbrutna studier ansöker om en socialförsäkringsförmån innan det har kunnat fastställas en ny SGI för den försäkrade.

I avsaknad av dessa data har arbetsgruppen fått göra beräkningar som bygger på ett antal antaganden.

Arbetsgruppen har utgått från uppgifter i Statistiska centralbyråns databas LISA. Den grupp som har studerats är den som studerade utan studiemedel under 2014 och inte hade annan sysselsättning. Personer som ingår i denna grupp som hade inkomst från förvärvsarbete någon gång under åren 2010-2013 antas ha haft en SGI före studierna. Denna grupp består av cirka 7 000 individer. Därefter har arbetsgruppen antagit att denna grupp kommer att få sjukpenning och föräldrapenning i samma utsträckning som befolkningen i övrigt och att ersättningen ska motsvara den genomsnittliga ersättningen.

Kostnaderna beräknat på detta sätt uppgår till cirka 36 miljoner kronor när systemet är fullt uppbyggt. Cirka tre fjärdedelar av kostnaderna uppstår inom föräldraförsäkringen.

Eftersom det föreslås att de nya reglerna ska gälla studier som bedrivs från och med den 1 juli 2018 bedöms att försäkringsutgifterna inte påverkas under 2018 mer än ytterst marginellt. Därefter bedöms utgifterna för sjuk- och föräldraförsäkringarna successivt öka och 2021 uppgå till cirka 36 miljoner kronor.

6.4 Jämställdheten

Förslaget bedöms bidra till ökad ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män. Av de cirka 7000 individer som beräknas kunna få ett SGI-skydd genom förslaget bedöms cirka 55 procent vara kvinnor och två tredjedelar av kostnadsökningen beräknas tillfalla kvinnor. Detta beror på att kvinnor har en högre sjukfrånvaro än män och att tre fjärdedelar av föräldrapenningen fortfarande tas ut av kvinnor (Försäkringskassans årsredovisning 2016, s. 122 och 136).

7 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

26 kap.

11 §

En ny andra mening läggs till i paragrafens *första stycke*. Tillägget anger att SGI-skydd även gäller under tid då den försäkrade, utan att uppbära studiestöd, bedriver studier på minst halvtid för vilka studiemedel får lämnas enligt studiestödslagen (1999:1395). Detta under förutsättning att studierna antingen bedrivs på eftergymnasial nivå eller bedrivs från och med det andra kalenderhalvåret det år den försäkrade fyller 20 år. Den som studerar med studiestöd får sedan tidigare sin SGI skyddad, och med tillägget kan även den som studerar utan studiestöd under vissa förutsättningar få sin SGI skyddad under studietiden. Med eftergymnasial nivå avses i detta sammanhang utbildning som inte bedrivs på grundläggande eller gymnasial nivå, eller motsvarande utbildning i t.ex. folkhögskola, och som studiemedel också kan lämnas för. Den som studerar utan studiestöd på grundläggande eller gymnasial nivå kan genom tillägget skydda sin SGI från och med det andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år.

Studiemedel kan enligt 3 kap. 2 § studiestödslagen lämnas för studier på grundläggande eller gymnasial nivå från och med det andra kalenderhalvåret det år som den studerande fyller 20 år. För tid före dess, dvs till och med det första kalenderhalvåret det år då den försäkrade fyller 20 år kan studiehjälp lämnas för studier på grundläggande eller gymnasial nivå enligt 2 kap. 3 § studiestödslagen.

Skyddet för SGI:n kopplas således till om studiemedel får lämnas för de aktuella studierna, det krävs dock inte att studiemedel rent faktiskt betalas ut. Det ställs däremot krav på studietakten, studierna måste bedrivas på minst halvtid för att ge rätt till ett SGI-skydd. Några ytterligare krav på den försäkrade vad avser exempelvis dennes ålder, inkomst eller medborgarskap motsvarande de krav som ställs för att få rätt till studiestöd enligt studiestödslagen ställs inte.

Ett nytt *andra stycke* läggs till i paragrafen. Bestämmelsen återfanns tidigare i paragrafen, men läggs nu i ett eget stycke och redaktionella ändringar har gjorts. Ingen materiell ändring är härmed avsedd.

Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Enligt den *första punkten* ska lagen träda i kraft den 1 juli 2018.

I den *andra punkten* anges att äldre föreskrifter fortfarande ska gälla för tid före ikraftträdandet. Det innebär att det inte är möjligt att med stöd av förslaget få sin SGI skyddad för tid före ikraftträdandet, även om studier då har bedrivits vid en utbildning som varit studiemedelsberättigande. För tid före den 1 juli 2018 krävs således att den studerande har uppburit studiestöd för att han eller hon ska kunna få sin SGI skyddad genom studier. För tid efter den 1 juli 2018 kan den försäkrade skydda sin SGI både genom att uppbära studiestöd

eller genom att studera på minst halvtid på en sådan utbildning som enligt förslaget ger rätt till skydd för SGI:n. Den som t.ex. påbörjar studier på högskola den 1 juni 2018 måste uppbära studiemedel för att få sin SGI skyddad genom studier, men kan från och med den 1 juli 2018 få sin SGI skyddad utan att uppbära studiesmedel genom fortsatta studier på minst halvfart.